

**ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
В.І. ВЕРНАДСЬКОГО**

**Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра психології, філософії та суспільних наук**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
гуманітарного інституту

Сергій ГУБАРЄВ

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПСИХОФІЗІОЛОГІЯ ЛЮДИНИ З ОСНОВАМИ ГЕНЕТИКИ»**

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

(шифр та найменування галузі знань)

спеціальність 053 Психологія

(шифр та найменування спеціальності)

освітньо-професійна програма Психологія

(назва однієї або декількох)

форма(и) навчання денна та заочна

КИЇВ 2024

РОЗРОБНИК силабусу (доцент, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології, філософії та суспільних наук)

Світлана МІТІНА
(підпис)

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри психології, філософії та суспільних наук

Протокол № 19 від 13.06.2024

Завідувач кафедри
Лариса ТАРАСІЮК
(підпис)

Гарант освітньо-професійної програми 053 Психологія
(кандидат психологічних наук, доцент)

Олена ДУБЧАК
(підпис)

Рецензії/відгуки (зазначити від кого, за наявності)

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
1. Назва навчальної дисципліни, код в ОПП	Психофізіологія людини з основами генетики, ОК 2.5 в ОПП
2. Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова дисципліна циклу професійної підготовки
3. Рік навчання, семестр у якому викладається дисципліна	1 рік навчання, 1,2 семестри
4. Обсяг навчальної дисципліни (кількість кредитів, загальна кількість годин (аудиторних за видами занять, самостійної роботи здобувача вищої освіти)	7 кредитів ЄКТС (210 год), з них: 70 год аудиторного навантаження (36 годин лекційних, 34 години семінарських) та 140 годин самостійної роботи.
5. Вид підсумкового (семестрового) контролю	1 семестр – залік 2 семестр - екзамен
	За запитом здобувача вищої освіти в онлайн форматі
7. Мова викладання	українська
8. Прізвище, ім'я, по батькові викладача (науковий ступінь, вчене звання, посада)	Мітіна Світлана Володимирівна (доцент, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології, соціальної роботи та педагогіки)
9. Контактна інформація викладача	mitina.svitlana@tnu.edu.ua
2. Опис навчальної дисципліни	
Анотація дисципліни	Вивчення даного предмету дає можливість здобувачеві вищої освіти ознайомитися з нейронними, фізіологічними механізмами психічних процесів і станів, пояснює мозкову локалізацію психічних процесів (пам'ять, мислення і мова, увагу, сприйняття, свідомість, емоцій, сон, стрес), з сучасними дослідженнями в галузі генетики. Надуті знання можуть бути використані майбутніми психологами в практичній діяльності при супроводі осіб, які мають порушення ментального здоров'я.
Мета, завдання та цілі вивчення дисципліни	Мета викладення навчальної дисципліни «Психофізіологія людини з основами генетики» є ознайомлення студентів з теоретичними основами психофізіології та генетики та

	<p>формування системних знань про нейрофізіологічні механізмами психічних процесів і станів, а також генетичні основи порушення функціонування психічних функцій людини.</p> <p>Основними завданнями вивчення дисципліни «Психофізіологія з основами генетики» є:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сформувати у студентів уявлення про нейрофізіологічні механізми психічних процесів і станів людини. 2. Ознайомити студентів із генетичними основами порушення функціонування психічних функцій людини. <p>Додаткові цілі: підвищити рівень фахової компетентності у студентів, зокрема етичної та особистісної.</p>
Пререквізити	Загальна психологія
Постреквізити	<p>Вікова психологія</p> <p>Психологія особистості</p> <p>Диференційна психологія</p> <p>Основи клінічної та патопсихології,</p>
Формат проведення дисципліни	<p>Під час навчання використовуються наступні форми та методи: презентації, бесіди і дискусії, схеми, відео матеріали, навчальні фільми, індивідуальні науково-дослідні завдання, розв'язання генетичних задач.</p> <p>Віртуальне навчальне середовище, яке використовуватиметься у разі роботи в дистанційному режимі на єдиної платформі Google Suite Education; через Google Classroom.</p> <p>У дистанційному режимі лекції / практичні / семінарські заняття будуть проведені за допомогою програм електронної комунікації Google Meet.</p> <p>Поточна комунікація з викладачем здійснюється через Classroom, корпоративну пошту, а також у месенджерах Telegram і Viber.</p>

3. Перелік компетентностей, яких набувають здобувачі вищої освіти при вивченні навчальної дисципліни.

Інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні та спеціальні компетентності, що формуються у процесі вивчення дисципліни:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК 5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

СК 2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК 8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову в т. ч. особам, які отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни).

СК 11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

4. Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми.

ПР 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання (зокрема, щодо організації раннього втручання).

ПР 18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії

5. Тематика та зміст навчальної дисципліни.

Номер та назва розділу, теми, перелік основних питань	Вид навчально го заняття	Форми і методи контролю знань	Кількість годин
СЕМЕСТР 1			
Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні основи психофізіології як науки			

<p>Тема 1. Предмет, завдання, методи психофізіології.</p> <p>1.1 Проблеми співвідношення мозку і психіки, психічного і фізіологічного. Дискусії з приводу предмета психофізіології.</p> <p>1.2 Методи психофізіологічних досліджень. Методи реєстрації імпульсної активності нервових клітин. Електрокортикограма. Електроенцефалографія і методи її реєстрації. Магнітоенцефалографія. Метод магнітно-резонансної томографії. Ядерна магнітна резонансна інтроскопія. Реєстрація реакції очей. Електроокулограма. Поліграфні дослідження. Електроміографія. Електрична активність шкіри.</p>	Вхідна лекція	Вхідний контроль; фронтальне опитування	2
	семінар	усне опитування опрацювання презентацій доповідей	2
<p>Тема 2. Історія розвитку психофізіології як науки</p> <p>2.1 Перші спроби пошуку взаємозв'язку фізіологічних процесів і психічних станів людини давньогрецькими та давньоримськими лікарями і філософами (Гален, Гиппократ). Дослідження Г. Фехнера, Е. Вебера, Г. Гельмгольца порогів чутливості. Психофізіологічний паралелізм Г. Лейбниця. Концепція дуалізму Рене Декарда. Роль досліджень В. Вунда у створенні фізіологічної психології. Фізіологічний зв'язок між мозком і розумом.</p> <p>Роль концепції І.М. Сеченова, І.П. Павлова, П. К. Анохіна в розвитку психофізіології та вирішенні основної психофізіологічної проблеми. Розділи сучасної психофізіології.</p>	Лекція Діалог	Поточний контроль	2
	Семінар	виконання письмових самостійних завдань	2
<p>Тема 3. Загальна характеристика нервової системи.</p> <p>3.1 Загальні принципи будови та функції нервової системи. Структура</p>	Лекція	Блиц-опитування	2

<p>нервової системи: центральна та периферична нервова система. Функціональні та морфологічні відмінності симпатичної і парасимпатичної частини вегетативної (автономної) нервової системи. Вплив симпатичних і парасимпатичних нервів на функції органів.</p> <p>3.2 Морфофункціональні особливості нервової системи. Будова, функції та види нейронів. Будова та види синапсів. Механізм передачі збудження в електричному та хімічному синапсах. Найпростіші соматичні та вегетативні рефлекторні дуги.</p> <p>Тема 4. Нейроанатомія та фізіологія центральної нервової системи.</p> <p>4.1 Загальна будова та функції головного мозку. Модульний принцип організації нейронів великих півкуль Д. Хьюбела і Д. Візеля. Біла та сіра речовина великих півкуль. Історія дослідження моторних і сенсорних зон кори головного мозку. Загальні властивості нервових центрів.</p> <p>4.2 Архітектоніка кори великого мозку. Проекційні і асоціативний поля кори великого мозку. Проблема локалізації. Структурно-функціональні блоки мозку (О.Р. Лурія). Функціональна асиметрія півкуль великого мозку. Будова та функції лімбіко-ретикулярного комплексу.</p>	<p>Семінар</p> <p>Лекція</p> <p>Семінар</p>	<p>виконання письмових самостійних завдань</p> <p>Поточний контроль Усне опитування Презентація доповідей Складання схем</p> <p>Поточний контроль</p> <p>Усне опитування виконання письмових самостійних завдань складання схем, Модульний (тестовий) контроль</p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>2</p>
<p>Змістовий модуль II. Психофізіологія сенсорних та пізнавальних процесів.</p>			

<p>Тема 5. Психофізіологія сенсорних процесів.</p> <p>5.1 Поняття та структура аналізатора. Вчення І.П. Павлова про аналізатор. Структурно-функціональна організація сенсорних систем Види рецепторів. Класифікація аналізаторів. Сенсорна система зору. Сенсорна система слуху.</p> <p>5.2 Сомато-сенсорна система: тактильна, температурна, больова, скелетно-м'язова та вестибулярна. Сенсорна система смаку: будова смакових рецепторів, центри смакових відчуттів. Сенсорна система нюху: будова, функція та кіркове представництво. Дослідження дотикової та больової чутливості шкіри людини. Психогігієна сенсорних систем.</p>	<p>лекція</p> <p>семінар</p>	<p>Поточний;</p> <p>Блиц опитування Письмовий контроль (складання схем)</p>	<p>2</p> <p>2</p>
<p>Тема 6. Психофізіологія сприймання та уваги.</p> <p>6.1 Нейронні моделі сприйняття. Морфофункціональні рівні й етапи обробки інформації. Перцептивна спеціалізація півкуль. Сприйняття кольору, з позиції векторної моделі обробки інформації. Психофізіологічний механізм зорових ілюзій (ілюзія Мюллера-Лієра, Герінга, Сильвануса)</p> <p>6.2 Нейрофізіологічні механізми уваги. Нейронний рівень: нейрони новизни, нейрони тотожності. Системний рівень: таламус, ретикулярна формація, лобові відділи кори. Механізм доминанти О.О. Ухтомського. Рефлекторна теорія уваги (І.М. Сеченов, І.П. Павлов, О.О. Ухтомський). Психофізіологічні концепції уваги (модель фільтра Д. Бродмента, модель двостадійної фільтрації А. Трейсмана, модель уваги Дж. Дойч і</p>	<p>Лекція</p> <p>Семінар</p>	<p>Поточний контроль;</p> <p>презентація доповідей; інд. усне опитування; виконання письмових завдань (складання схем)</p>	<p>2</p> <p>2</p>

<p>Д. Дойч. Методи вивчення і діагностики уваги.</p> <p>Тема 7. Психофізіологія пам'яті.</p> <p>7.1 Кодування інформації у нервовій системі. Роль медіаторів в консолідації слідів пам'яті (серотонін, норадреналін). Роль гіпокампа, лімбічної системи і кіркових зон у формуванні енграм пам'яті. Системи регуляції пам'яті: неспецифічна і модально-специфічна.</p> <p>7.2 Механізм короткочасної та довготривалої пам'яті згідно теорії Д. Хебба. Фізіологічні та біохімічні теорії пам'яті. Роль РНК в утворенні слідів пам'яті. Дослідження процесів ретро-і проактивного гальмування слідів пам'яті.</p> <p>Тема 8. Психофізіологія мовленнєвого процесу та мислення.</p> <p>8.1 Роль міжпівкульної асиметрії в організації мовлення. Мовленнєві центри мозку: центр Верніке, центр Брока. Нейрофізіологічні основи мови. Молекулярно-генетичні основи мови. Периферичні системи забезпечення мови.</p> <p>8.2 Розвиток мови і спеціалізація півкуль в онтогенезі. Психофізіологічні механізми мислення. Функціональна асиметрія мозку і особливості розумової діяльності. Психофізіологічний механізм вербального і невербального інтелекту.</p>	Лекція	поточний контроль;	2
	Семінар-	Опрацювання презентацій доповідей; Взаємооцінювання (робота в парах)	2
	Лекція-діалог	Поточний контроль:	2
	Семінар	цінювання самостійних завдань Усне опитування Взаємооцінювання (робота в парах) виконання практичних завдань	2
	Лекція	Поточний контроль;	2
	Семінар	Усне опитування виконання письмових самостійних завдань, підсумковий контроль презентація доповідей	2

		Захист індивідуальних робот	
СЕМЕСТР 2			
<p>Змістовий модуль III. Психофізіологія функціональних станів та діяльності людини. Тема 9. Психофізіологія свідомості та несвідомого.</p> <p>9.1 Природа свідомості. Психофізіологічні механізми свідомості. Теорія «світлої плями» І.П. Павлова. Сучасні нейрофізіологічні теорії свідомості. Свідомість і модульуюча система мозку.</p> <p>9.2 Поняття несвідомого в психофізіології. Нейронні механізми неусвідомлюваного. Види і форми несвідомого. Індикатори несвідомого сприйняття. Функціональна асиметрія півкуль головного мозку і несвідоме. Змінні стани свідомості: гіпнотичний стан, сомнамбулізм.</p> <p>Тема 10. Психофізіологія функціональних станів.</p> <p>10.1 Психофізіологія сну. Фізіологічні механізми регуляції сну та бадьорості. Функціональне значення сну. Сон в онто-і філогенезі людини. Сучасні теорії сну.</p> <p>10.2 Нейрофізіологічні механізми сну. Стадії та фази сну. Нейрохімічні та нейрогуморальні фактори сну. Природа сновидінь. Депривація сну. Паталогічні форми сну.</p> <p>Тема 11. Психофізіологія емоцій та мотивації.</p> <p>11.1 Психофізіологічне обґрунтування емоційних станів. Функціональна асиметрія мозку та емоції. Концепція Дж. Грея «Три мозкові механізми емоцій». Вегетативно-гуморальна теорія</p>	Лекція – діалог	Дискусія	2
	Семінар	Поточний контроль Усне опитування Виконання письмових самостійних робот	2
	Лекція-діалог	Поточний контроль; усний діалогічний метод «Сократівська бесіда»	2
	Семінар	презентація доповідей; виконання письмових самостійних завдань	2
		Поточний контроль	

<p>емоцій П. Хенрі. Роль катехоламінів, холінергічної та дофамінергічної системи системи у емоційній поведінці. Нейрофізіологічний, нервово-м'язевий, чуттєво-переживальний аспекти в теорії диференційної емоцій С. Томкінса. «Лімбічний мозок» (коло Пейпеца).</p> <p>11.2 Співвідношення органічних і емоційних процесів в теорії Ч.Дарвина, У. Джемс, Н. Ланге, У. Кеннона. Концепція афекту і мотивації Н. Холта. Роль домінанти у формуванні мотивації людини. Залежність характеру емоційних проявів від задоволення потреби.</p>	Лекція - демонстрація	Оцінювання письмових самостійних завдань	2
<p>Тема 12. Психофізіологія рухів та адаптивної поведінки.</p>	Семінар	Поточний контроль; презентація доповідей; усне опитування виконання	2
<p>12.1 Компоненти адаптаційної системи. Види адаптації. Загальні закономірності та рівні адаптації. Роль функціональної асиметрії мозку в процесі адаптації. "Ціна" адаптації та дезадаптація. Адаптивність та адаптаційні можливості людини. Г.Сельє «Загальний адаптаційний синдром». Стадії розвитку стресу. Особливості гострого та хронічного стресу. Центральна регуляція стресових реакцій. Сутність психофізіологічної та професійної адаптації.</p>	Лекція	Поточний контроль; Оцінювання письмових теоретичних і практичних завдань;	2
<p>12.2 Психофізіологічні основи рухової діяльності людини. Будова опорно-рухового апарата. Класифікація рухів. Нервові механізми організація рухової системи. Система управління рухами (за М.О. Бернштейном). Схеми управління руховою діяльністю (за О.Р. Малхазовим). Опанування рухової діяльності в онтогенезі. Динаміка працездатності і характеристика її фаз.</p>	Семінар	презентація доповідей; усне опитування захист індивідуальних робот Модульний (тестовий) контроль	2

Психофізіологія професійної діяльності.			
<p>Змістовий модуль IV. Основи генетики людини</p> <p>Тема 13. Основні поняття та завдання сучасної генетики</p> <p>13.1 Основні етапи розвитку генетики людини Основні поняття генетики: спадковість і мінливість, хромосоми та каріотип, генотип і фенотип. Ген та його основна функція. Перший та другий закони Г. Менделя, моногібридне схрещування. Дигібридне схрещування, третій закон Г. Менделя.</p> <p>13.2 Напрямки сучасної генетики. Проблеми генетики людини. Методи дослідження генетики людини: генеологічний, біохімічний, близнюковий, цитогенетичний, популяційно-статистичний. Сучасні досягнення генної інженерії та біотехнології.</p> <p>Тема 14. Біохімічні та цитологічні основи спадковості.</p> <p>14.1 Ген як одиниця спадковості. Алельні та неалельні гени. Будова хромосоми. Види хромосом. Каріотип – хромосомний набір. Каріотип людини. Процес мітозу та мейозу. Рекомбінація хромосом у процесі утворення гамет. Кросинговер. Решітка Пеннета.</p> <p>14.2 Генетичний код, механізм синтезу белка. Будова ДНК (дезоксирибонуклеїнова кислота) та РНК (рибонуклеїнова кислота). Генетичні функції ДНК. Сучасний стан досліджень геному людини.</p> <p>Тема 15. Особливості спадковості людини. Генетика статті.</p> <p>15.1 Хромосомна теорія спадковості. Методи вивчення спадковості у людини. Типи успадкування ознак:</p>	<p>Лекція</p> <p>Семінар</p> <p>Лекція - демонстрація</p> <p>Семінар</p>	<p>Вхідний контроль Бліц-опитування</p> <p>презентація доповідей; усне опитування</p> <p>Поточний контроль; презентація доповідей; усне опитування</p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>4</p>

<p>аутосомно-домінантний, аутосомно-рецесивний. Форми взаємодії між алельними генами: кодомінування, наддомінування. Успаткування груп крові у людини. Множинний алелізм. Взаємодія неалельних генів: комплентарість, полімерія, домінантний і рецесивний епістаз. Плейотропія.</p> <p>15.2 Успаткування зчеплене зі статтю: гемофілія, дальтонізм, мускульна дистрофія, лусковидна шкіра. Генеалогічний метод вивчає закономірності передачі спадкових ознак людини за її родоводом.</p> <p>Тема 16. Спадкові хвороби людини.</p> <p>16.1 Набуті та спадкові хвороби людини. Вроджені вади, їх класифікація. Генокопії. Генетичні аномалії розвитку дитини. Причини та загальні механізми вроджених вад розвитку. Фактори ризику, що ускладнюють перебіг вагітності і народження здорової дитини.</p> <p>16.2 Роль спадковості та навколишнього середовища у генезі генетичних хвороб. Критичні періоди гестації. Генні мутації. Молекулярні хвороби. Генні хвороби: аутосомно-домінантні патології. Генні хвороби: аутосомно-рецесивні патології. Генні патології, зчеплені зі статтю</p>	Лекція	Письмовий контроль Вирішення генетичних задач	
	Семінар	Поточний контроль; презентація доповідей; Письмовий контроль Вирішення генетичних задач	2
	Лекція	Поточний контроль Оцінювання самостійних завдань	2
	Семінар	презентація доповідей; усне опитування захист індивідуальних робіт Модульний (тестовий) контроль	2

Організація самостійної роботи студентів

№ теми	Зміст завдання самостійної роботи	Форма звітності
1 СЕМЕСТР		
1.	1.Складіть схему «Взаємозв'язок психофізіології з іншими науками». 2.Найбільш актуальні проблеми сучасної психофізіології,	1. Скласти схему; 2. Написати конспект

2.	Роль концепції І.М. Сеченова, І.П. Павлова, П. К. Анохіна в розвитку психофізіології та вирішенні основної психофізіологічної проблеми	Написати конспект
3.	Грунтуючись на концепцію А.М. Леонтьєва-Фабрі простежте взаємозв'язок розвитку психіки та поведінки з філогенезом нервової системи.	Скласти таблицю
4.	1. Скласти блок-схему концептуальної моделі рефлекторної дуги за Є.М. Соколовим, поясніть функцію системи нейронів кожного блоку. 2. Скласти схему «Функціональні блоки мозку (О.Р. Лурія)», визначити їх локалізацію, структуру та функції	1. Скласти блок-схему 2. Скласти схему, відзначити блоки мозку
5.	Намалювати схеми основних провідних шляхів сомато-сенсорної, зорової та слухової системи, вказати на ней види рецепторів, від яких вони передають нервові сигнали, та центральні відділи аналізатора.	Намалювати схему
6.	Рефлекторна теорія уваги (І.М. Сеченов, І.П. Павлов, О.О. Ухтомський). Психофізіологічні концепції уваги (модель фільтра Д. Бродмента, модель двостадійної фільтрації. На А. Трейсмана, модель уваги Дж. Дойч і Д. Дойч),	Написати конспект
7.	Провести порівняльний аналіз фізіологічних і біохімічних теорій пам'яті. Результати подати у вигляді таблиці.	Скласти таблицю.
8.	Проаналізувати взаємозв'язок розвитку мислення й мови в онтогенезі людини. Чи можна навчити мавпу розмовляти? Чому?	1. Скласти таблицю.2. Дати аргументовану відповідь на питання
II семестр		
1.	Підготувати інформацію для дискусії на тему «Гіпноз - реальність і вимисел»	Підготувати інформацію для дискусії
2.	Психофізіологія сну. 1. Написати есе на тему: «Сон у життєдіяльності людини» 2. Підготувати інформацію для дискусії на тему: «Чому ми бачимо сновидіння?»	Написати есе Підготувати інформацію для дискусії

3.	Грунтуючись на теорії емоцій Ч. Дарвина, У. Джемс, Н. Ланге, У. Кеннона визначте співвідношення органічних і емоційних процесів. Дайте відповідь: «Що первинно органічні прояви чи емоції?» Складіть таблицю «Методи дослідження емоцій людини».	Дати аргументовану відповідь на питання Скласти таблицю.
4.	Психофізіологічні основи рухової діяльності людини. Складіть алгоритм навчання новачка якій-небудь порівняно складній руховій діяльності.	Скласти алгоритм.
5.	Психофізіологічні механізми адаптивної поведінки. Психофізіологія стресу.	Скласти кросворд на задану тему (15-20 слів)
6.	Задачі на моногібридне схрещування .	розв'язання генетичних задач
7.	Задача на спадкування ознак, зцеплених зі статтю	розв'язання задачі
8.	скласти родовід, позначити успадковану ознаку з покоління до покоління	Складання і аналіз родоводу

2. Технічне та програмне забезпечення (обладнання).

Кожному здобувачу потрібно доєднатися до навчального середовища Google Classroom, оскільки там розміщуються навчальні матеріали, проводиться оцінювання виконання самостійних робіт, ведеться журнал оцінювання навчальних досягнень, є можливість для листування з викладачем.

У режимі дистанційного навчання - вивчення курсу додатково передбачає приєднання кожного здобувача вищої освіти до програми Google Meet (для занять у режимі відеоконференцій). У цьому випадку здобувач має самостійно потурбуватися про якість доступу до інтернету. Для роботи в дистанційному форматі потрібні ноутбук / персональний комп'ютер / мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет для:

- комунікації та опитувань,
- виконання завдань самостійної роботи,
- виконання індивідуальних завдань,
- проходження тестування (поточний, підсумковий контроль) тощо.

3. Політика дисципліни.

- Вивчення дисципліни передбачає роботу в групі.
- Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.

- Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються додаткові бали. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в дистанційному режимі за погодженням із викладачем дисципліни.
- Самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосуються тем лекційних занять, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті коротко, їх поглиблена проробка за рекомендованою літературою, а також виконання практичних завдань з метою закріплення теоретичного матеріалу.
- Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.
- Здобувач, який спізнився, вважається таким, що пропустив заняття з неповажної причини з виставленням 0 балів за заняття, і при цьому має право бути присутнім на занятті.
- За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни здобувач отримує за заняття 0 балів і зобов'язаний відпрацювати таке заняття.
- Ліквідація заборгованості відбувається протягом 1 тижня після встановленого терміну. При цьому оцінка знижується на 10 %.
- Здобувачам вищої освіти після аудиторних занять надається право підвищувати свій рейтинг лише під час складання іспитів (підсумкового оцінювання) за графіком екзаменаційної сесії.
- Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні Інтернет-ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання.
- Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%.
- У разі виявлення факту плагіату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі.
- Списування під час контрольних робіт заборонене (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

8. Система оцінювання та вимоги.

Здобувач допускається до складання заліку та екзамену з дисципліни, якщо ним повністю виконані всі види робіт, передбачені програмою навчальної дисципліни.

У разі, коли протягом навчального семестру до початку підсумкового (семестрового) контролю, визначеного навчальним планом, здобувач набрав менше балів, ніж зазначено у програмі навчальної дисципліни (менше 36 балів), відбувається недопуск здобувача до складання підсумкового (семестрового) контролю.

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного та підсумкового (семестрового) контролів, є такі:

- виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені програмою навчальної дисципліни;

- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих нормативних джерелах, вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;

- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);

- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;

- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів

Засвоєння матеріалу оцінюється за 100-бальною шкалою, шкалою ЄКТС та національною шкалою.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних, семінарських заняттях, результати самостійної роботи здобувачів) проводити за критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

- 0% завдання не виконано;
- 40% - завдання виконано частково або невчасно, а відповідь містить суттєві помилки методичного характеру,
- 60% завдання виконано повністю, але невчасно, а відповідь містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;
- 80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте відповідь містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);
- 100% завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Значення оцінки (залік)

Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	«зараховано»	Відмінно-відмінний рівень знань (умінь) В межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	80-89		Дуже добре -рівень знань достатньо високий (умінь) В межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-79		Добре - в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74		Задовільно -посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68		Достатньо мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	30-59	«не зараховано»	Незадовільно - потрібно додатково працювати для отримання позитивної оцінки

F	1-29		Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота вивченням курсу з повторним
---	------	--	---

Значення оцінки (екзамен)

Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	відмінно	Відмінно-відмінний рівень знань (умінь) В межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	80-89	добре	Дуже добре -рівень знань достатньо високий (умінь) В межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-79	добре	Добре - в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	задовільно	Задовільно -посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68	задовільно	Достатньо мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	30-59	незадовільно	Незадовільно - потрібно додатково працювати для отримання позитивної оцінки
F	1-29	незадовільно	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота вивченням курсу з повторним

9. Види контролю:

Вхідний контроль знань здійснюють на перших навчальних заняттях з метою виявлення рівня базових знань, умінь та навичок студентів із навчальної дисципліни.

Поточний контроль відбувається впродовж вивчення дисципліни на семінарських заняттях у формі: семінарів та виконання самостійних робіт та індивідуальною роботою.

Рубіжний (модульний) контроль відбувається в кінці вивчення блоків змістових модулів і здійснюється у вигляді тематичного тесту.

Підсумковий контроль відбувається у формі заліку у 1 семестрі та іспиту у 2 семестрі (питання для підготовки наведено у Додатку).

Розподіл балів за видами діяльності:

I СЕМЕСТР

Вид роботи	Кількість балів за виконану роботу	Максимальна кількість балів за семестр
Робота під час семінарського заняття	1-5	25
Виконання самостійної роботи	5	50
Виконання індивідуальної роботи:	1-10	10
Виконання тестових завдань (к.р.)	1-5	15
Всього		100

II СЕМЕСТР

Вид роботи	Кількість балів за виконану роботу	Максимальна кількість балів за семестр
Робота під час семінарського заняття	1-5	35
Виконання самостійної роботи	5	10
Виконання індивідуальної роботи:	1-10	10
Виконання тестових завдань (к.р.)	1-5	5
За поточну роботу (всього)	60	
Підсумковий контроль (екзамен)		40
Всього		100

9. Рекомендовані джерела інформації:

Назва теми	Рекомендовані джерела інформації до теми (основна література; допоміжна література; інформаційні ресурси в мережі Інтернет)
Тема 1. Предмет, завдання, методи психофізіології.	Основна література: 1. Кокун О. М. Психофізіологія. Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. С.12-19. 2. Макарчук, М. Ю., Куценко Т. В., Кравченко В.І., Данилов С.А. Психофізіологія: навчальний посібник. Київ: ООО «Інтерсервіс», 2011. С.30-52. Допоміжна література: 1. Горго Ю. П., Чайченко Г.М. Основи психофізіології. Навчальний посібник. Херсон: Персей, 2002. 248 с.

	<p>2. Ильин В.Н., Попадюха Ю.А., Бородин Ю.А.. Физическая работоспособность человека: оценка и коррекция, биоритмологические аспекты. Киев, 2008. 130 с.</p> <p>Информ.ресурси:</p> <p>1. Інститут фізіології ім. О.О. Богомольця. Режим доступу: http://biph.kiev.ua/uk</p> <p>2. Науково-освітній сайт "Сучасні нейронауки". Режим доступу: http://www.neuroscience.uk</p> <p>3. Освітній відеопортал. Психофізіологія. Режим доступу: http://univertv.ru/video/psihologiya/psihofiziologiya/?mark=science1</p> <p>4. www.nbuv.gov.ua/ – Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського.</p>
<p>Тема 2. Історія розвитку психофізіології. Проблеми співвідношення психічного і фізіологічного.</p>	<p>Основна література:</p> <p>1. Кокун О. М. Психофізіологія. Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 219с.</p> <p>2. Макарчук, М. Ю., Куценко Т. В., Кравченко В.І., Данилов С.А. Психофізіологія: навчальний посібник. Київ: ООО «Інтерсервіс», 2011. С.352.</p> <p>Допоміжна література:</p> <p>1. Майдіков Ю. Л. Нервова система і психічна діяльність людини. Навч. посібник. Київ., 2007. 280 с.</p> <p>2. Маруненко І. М. Анатомія, фізіологія, еволюція нервової системи. Навчальний посібник Київ:ЦУЛ, 2013. 184с.</p> <p>Информ.ресурси:</p> <p>1. Інститут фізіології ім. О.О. Богомольця. Режим доступу: http://biph.kiev.ua/uk</p> <p>2. Науково-освітній сайт "Сучасні нейронауки". Режим доступу: http://www.neuroscience.uk</p> <p>3. Освітній відеопортал. Психофізіологія. Режим доступу: http://univertv.ru/video/psihologiya/psihofiziologiya/?mark=science1</p> <p>4. www.nbuv.gov.ua/ – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.</p>
<p>Тема 3. Загальна характеристика нервової системи</p>	<p>Основна література:</p> <p>1. Майдіков Ю. Л. Нервова система і психічна діяльність людини. Навч. посібник. Київ., 2007. 280 с.</p> <p>2. Маруненко І. М. Анатомія, фізіологія, еволюція нервової системи. Навчальний посібник Київ:ЦУЛ, 2013. 184с.</p> <p>Информ.ресурси:</p> <p>1. Інститут фізіології ім. О.О. Богомольця. Режим доступу: http://biph.kiev.ua/uk</p> <p>2. Освітній відеопортал. Психофізіологія. Режим доступу: http://univertv.ru/video/psihologiya/psihofiziologiya/?mark=science1</p> <p>4. www.nbuv.gov.ua/ – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.</p>
<p>Тема 4. Нейроанатомія та фізіологія центральної нервової системи</p>	<p>Основна література:</p> <p>1. Майдіков Ю. Л. Нервова система і психічна діяльність людини. Навч. посібник. Київ., 2007. 280 с.</p> <p>2. Маруненко І. М. Анатомія, фізіологія, еволюція нервової системи. Навчальний посібник. Київ:ЦУЛ, 2013. 184с.</p>

		<p>Допоміжна література:</p> <p>1.Макарчук, М. Ю., Куценко Т. В., Кравченко В.І., Данилов С.А. Психофізіологія: навчальний посібник. Київ: ООО «Інтерсервіс» , 2011. С.184-198.</p> <p>Інформ.ресурси:</p> <p>1. Інститут фізіології ім. О.О. Богомольця. Режим доступу: http://biph.kiev.ua/uk</p> <p>2.Освітній відеоportal. Психофізіологія. Режим доступу: http://univertv.ru/video/psihologiya/psihofiziologiya/?mark=science1</p> <p>4. www.nbuv.gov.ua/ – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.</p>
Тема	5.	<p>Основна література:</p> <p>1. Кокун О. М. Психофізіологія. Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. С.24-45.</p> <p>2. Макарчук, М. Ю., Куценко Т. В., Кравченко В.І., Данилов С.А. Психофізіологія: навчальний посібник. Київ: ООО «Інтерсервіс» , 2011. С.53-76.</p> <p>Допоміжна література:</p> <p>1. Маруненко І. М. Психофізіологія: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. Київ: Київський ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. 408 с.</p> <p>2. Шевчук В.Г. Посібник з фізіології. Вінниця: Нова книга, 2005. С.405-436.</p> <p>Інформ.ресурси:</p> <p>1. Інститут фізіології ім. О.О. Богомольця. Режим доступу: http://biph.kiev.ua/uk</p> <p>2.Освітній відеоportal. Психофізіологія. Режим доступу: http://univertv.ru/video/psihologiya/psihofiziologiya/?mark=science1</p> <p>4. www.nbuv.gov.ua/ – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.</p>
Тема	6.	<p>1. Кокун О. М. Психофізіологія. Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. С.46-50.</p> <p>2. Макарчук, М. Ю., Куценко Т. В., Кравченко В.І., Данилов С.А. Психофізіологія: навчальний посібник. Київ: ООО «Інтерсервіс» , 2011. С.272-282.</p> <p>3. Маруненко І. М. Психофізіологія: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. Київ: Київський ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. 408 с.</p> <p>Інформ.ресурси:</p> <p>1. Інститут фізіології ім. О.О. Богомольця. Режим доступу: http://biph.kiev.ua/uk</p> <p>2.Освітній відеоportal. Психофізіологія. Режим доступу: http://univertv.ru/video/psihologiya/psihofiziologiya/?mark=science1</p> <p>4. www.nbuv.gov.ua/ – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.</p>
Тема	7.	<p>Основна література:</p> <p>1. Кокун О. М. Психофізіологія. Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. С.50- 54.</p> <p>4. Макарчук, М. Ю., Куценко Т. В., Кравченко В.І., Данилов С.А. Психофізіологія: навчальний посібник. Київ: ООО «Інтерсервіс» , 2011. С.126-143.</p> <p>Допоміжна література:</p>
Психофізіологія сенсорних процесів		
Психофізіологія сприймання та уваги		
Психофізіологія пам'яті		

		<p>3. Маруненко І. М. Психофізіологія: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. Київ: Київський ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. 408 с. Інформ.ресурси: 1. Інститут фізіології ім. О.О. Богомольця. Режим доступу: http://biph.kiev.ua/uk 2. Освітній відеоportal. Психофізіологія. Режим доступу: http://univertv.ru/video/psihologiya/psihofiziologiya/?mark=science1 4. www.nbuv.gov.ua/ – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.</p>
Тема	8.	<p>1. Кокун О. М. Психофізіологія. Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. С.54- 58. 2. Макарчук, М. Ю., Куценко Т. В., Кравченко В.І., Данилов С.А. Психофізіологія: навчальний посібник. Київ: ООО «Інтерсервіс» , 2011. С.170-201, 320. Допоміжна література: 3. Маруненко І. М. Психофізіологія: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. Київ: Київський ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. 408 с. Інформ.ресурси: 1. Інститут фізіології ім. О.О. Богомольця. Режим доступу: http://biph.kiev.ua/uk 2. Освітній відеоportal. Психофізіологія. Режим доступу: http://univertv.ru/video/psihologiya/psihofiziologiya/?mark=science1 3. www.nbuv.gov.ua/ – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського</p>
Тема	9.	<p>1. Кокун О. М. Психофізіологія. Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. С.70- 86. 2. Макарчук, М. Ю., Куценко Т. В., Кравченко В.І., Данилов С.А. Психофізіологія: навчальний посібник. Київ: ООО «Інтерсервіс» , 2011. С.291-320. Інформ.ресурси: 1. Освітній відеоportal. Психофізіологія. Режим доступу: http://univertv.ru/video/psihologiya/psihofiziologiya/?mark=science1 2. www.nbuv.gov.ua/ – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського</p>
Тема	10.	<p>1. Кокун О. М. Психофізіологія. Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. С.86-94. 2. Кузів О.Є. Психофізіологія: курс лекцій. Тернопіль: вид-во ТНТУ ім. І. Пулюя, 2017. С.140-151. 3. Макарчук, М. Ю., Куценко Т. В., Кравченко В.І., Данилов С.А. Психофізіологія: навчальний посібник. Київ: ООО «Інтерсервіс» , 2011. С.229-270. Інформ.ресурси: 1. Освітній відеоportal. Психофізіологія. Режим доступу: http://univertv.ru/video/psihologiya/psihofiziologiya/?mark=science1 2. www.nbuv.gov.ua/ – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського</p>

<p>Тема 11. Психофізіологія емоцій та мотивації.</p>	<p>1. Кокун О. М. Психофізіологія. Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. С.60-69. 2. Кузів О.Є. Психофізіологія: курс лекцій. Тернопіль: вид-во ТНТУ ім. І. Пулюя, 2017. С.125-139. 3. Макарчук, М. Ю., Куценко Т. В., Кравченко В.І., Данилов С.А. Психофізіологія: навчальний посібник. Київ: ООО «Інтерсервіс», 2011. С.144-160. Інформ.ресурси: 1. Освітній відеопортал. Психофізіологія. Режим доступу: http://univertv.ru/video/psihologiya/psihofiziologiya/?mark=science1 2. www.nbuv.gov.ua/ – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського</p>
<p>Тема 12. Психофізіологія рухів адаптивної поведінки.</p>	<p>Основна література: 1. Кокун О. М. Психофізіологія. Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. С.95-106. 2. Кузів О.Є. Психофізіологія: курс лекцій. Тернопіль: вид-во ТНТУ ім. І. Пулюя, 2017. С.89-96, 178-190. 3. Малхазов О. Р. Психологія та психофізіологія управління руховою діяльністю. Київ: Євролінія, 2002. 320 с. Допоміжна література: 1.Кокун О. М. Оптимізація адаптаційних можливостей людини: психофізіологічний аспект забезпечення діяльності: Монографія. К.: Міленіум, 2004. 265 с 2. Макарчук, М. Ю., Куценко Т. В., Кравченко В.І., Данилов С.А. Психофізіологія: навчальний посібник. Київ: ООО «Інтерсервіс», 2011. С.78-95. Інформ.ресурси: 1. Освітній відеопортал. Психофізіологія. Режим доступу: http://univertv.ru/video/psihologiya/psihofiziologiya/?mark=science1 2. www.nbuv.gov.ua/ – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського</p>
<p>Тема 13. Основні поняття та завдання сучасної генетики</p>	<p>1. Неведомська Є. О., Маруненко І. М. Анатомія і фізіологія дітей з основами генетики: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.]. 5-те вид., перероб. і доп. Київ: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 76 с. 2. Помогайбо В.М., Петрушов А.В. Генетика людини. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ «Академія». 2014. 451.с Інформ.ресурси: 1. www.nbuv.gov.ua/ – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського</p>

<p>Тема Біохімічні цитологічні основи спадковості</p>	<p>14. та</p>	<p>1. Помогайбо В.М., Петрушов А.В. Генетика людини. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ «Академія». 2014. 451с. 2. Федорінко В.О., Черник Я.І., Максимів Д.В., Боднар Л.С. Задачі і вправи з генетики. Львів:вид-во ЛНУ імені Івана Франка2008. 579 с. Інформ.ресурси: 1.Електронна бібліотека Національної бібліотеки України ім.В.І.Вернадського (www.nbuv.gov.ua).</p>
<p>Тема Особливості спадковості людини. Генетика статті.</p>	<p>15.</p>	<p>1. Неведомська Є. О., Маруненко І. М. Анатомія і фізіологія дітей з основами генетики: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.]. 5-те вид., перероб. і доп. Київ: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 76 с. 2. Помогайбо В.М., Петрушов А.В. Генетика людини. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ «Академія». 2014. 451с. 3. Федорінко В.О., Черник Я.І., Максимів Д.В., Боднар Л.С. Задачі і вправи з генетики. Львів:вид-во ЛНУ імені Івана Франка2008. 579 с. Інформ.ресурси: 1.Електронна бібліотека Національної бібліотеки України ім.В.І.Вернадського (www.nbuv.gov.ua).</p>
<p>Тема Спадкові хвороби. Діти з особливостями психофізіологічн ого розвитку</p>	<p>16.</p>	<p>1.Неведомська Є. О., Маруненко І. М. Анатомія і фізіологія дітей з основами генетики: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.]. 5-те вид., перероб. і доп. – Київ: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. – 76 с. 2. Помогайбо В.М., Петрушов А.В. Генетика людини. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ «Академія». 2014. С.25-51 Інформ.ресурси: 1.Електронна бібліотека Національної бібліотеки України ім.В.І.Вернадського (www.nbuv.gov.ua).</p>

Питання до курсу.

1. Становлення психофізіології як самостійної науки.
2. Сутність психофізіологічної проблеми. Роль концепції І.М. Сеченова в вирішенні основної психофізіологічної проблеми.
3. Рефлекторна теорія І.М. Сеченова. Робота «Рефлекси головного мозку».
4. Значення работ І. П. Павлова в розвитку психофізіології. Теорія вищої нервової діяльності
5. Методи психофізіології. Вивчення електричної активності мозку.
6. Системний підхід в психофізіології. Теорія функціональної системи П. К. Анохіна.
7. Структура та функції нервової системи людини.
8. Функції соматичної і вегетативної нервових систем.
9. Симпатичний і парасимпатичний відділи вегетативної нервової системи: сутність і значення.
10. Структурно-функціональні блоки мозку людини (О.Р. Лурія).
11. Функціональна асиметрія півкуль великого мозку.
12. Характеристика ретикулярної формації і лімбічної системи.
12. Будова, функції та види нейронів.
13. Будова, функції та види синапсів.
14. Механізм передачі збудження в електричному та хімічному синапсах.
12. Характеристика безумовного і умовного рефлексів.
13. Соматичні та вегетативні рефлекторні дуги. Концептуальна модель рефлекторної дуги за Є.М. Соколовим
14. Поняття та структура аналізатора.
15. Поняття та види рецепторів.
16. Сомато-сенсорна система: будова, функції.
17. Психофізіологія зорової системи: будова, функції.
18. Психофізіологія слухової і вестибулярної систем: будова, функції.
19. Психофізіологія смакової і нюхової систем: будова, функції.
20. Психофізіологічні механізми сприйняття.
21. Рефлекторна теорія уваги (І.М. Сеченов, І.П. Павлов) Домінанта О.О. Ухтомського.
22. Психофізіологічні концепції уваги (Д. Бродмента, Н. А. Трейсмана, Дж. Дойч і Д. Дойч),
23. Фізіологічних і біохімічних теорій пам'яті.
24. Нейрофізіологічні основи мови. Мовленнєві центри мозку: центр Верніке, центр Брока
25. Розвиток мови і спеціалізація півкуль в онтогенезі.
26. Психофізіологічні механізми мислення.
27. Фізіологічні механізми регуляції сну та бадьорості.
28. Основні стадії сну та їх характеристика.
29. Психофізіологічні механізми сновидінь.
30. Психофізіологічне обґрунтування емоційних станів.

31. Психофізіологічні теорії емоцій Ч.Дарвина, У. Джемс, Н. Ланге, У. Кеннона,
32. Основні типи рухових програм і їх коротка характеристика.
33. Рівні регуляції рухів по Н. А. Бернштейну.
34. Психофізіологічна сутність свідомості.
35. Психофізіологія стресу. Стадії розвитку стресу (Г.Сельє).
36. Сутність психофізіологічної та професійної адаптації
37. Роль функціональної асиметрії мозку в процесі адаптації.
38. Властивості нервової системи і характеристика індивідуальності.
39. Статеві відмінності психофізіологічних функцій.
40. Основні поняття генетики.
41. Основні етапи розвитку генетики людини.
42. Біохімічні та цитологічні основи спадковості
43. Методи сучасної генетики людини
44. Хромосомна теорія спадковості Т.Мограна.
45. Закони Г.Менделя. Моногібридне та дигібридне схрещування
46. Особливості спадковості людини. Генетика статі
47. Взаємодія алельних генів: повне та неповне домінування, кодомінування, наддомінування, летальна дія генів.
48. Взаємодія неалельних генів: епістаз, плейотропія, комплементарність, полімерія
49. Сучасний стан досліджень геному людини.
50. Успадкування груп крові за системою АВО та резус- фактором.
51. Хромосомні захворювання: порушення кількості аутосом.
52. Хромосомні захворювання: порушення кількості статевих хромосом.
53. Генні хвороби: аутосомно-домінантні патології
54. Генні хвороби: аутосомно-рецесивні патології
55. Генні патології, зчеплені зі статтю
56. Вроджені вади, їх класифікація. Генокопії.
57. Роль генетичних чинників у розвитку аутизму.
58. Причини та загальні механізми вроджених вад розвитку.
59. Генетична обумовленість розумової відсталості.
60. Генетична обумовленість аномалії поведінки.